

СМЕРНИЦЕ ЗА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

ЗА ПРИПРЕМУ И ПРИМЕНУ МОДЕЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ ДОМАЋИНСТВИМА У ПРОЦЕСУ ЕНЕРГЕТСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

0.

САДРЖАЈ

1. Увод	4
2. Улога локалне самоуправе у процесу енергетске транзиције	5
3. Модели финансијске подршке домаћинствима у процесу енергетске транзиције	6
4. Припрема и примена модела финансијске подршке домаћинствима	7
4.1. Услови за почетак припреме модела	8
4.1.1. Програм енергетске ефикасности	8
4.1.2. План енергетске ефикасности	9
4.1.3. Програмски буџет	10
4.2. Припремне активности	11
4.2.1. Правилник о суфинансирању мера енергетске транзиције	11
4.2.2. Комисија за преглед и оцену поднетих докумената	24
4.2.3. Конкурсна документација	25
4.3. Реализација модела финансијске подршке	26
4.3.1. Избор привредних субјеката	26
4.3.2. Избор грађана - домаћинстава	27
4.3.3. Спровођење планираних активности	27
4.4. Праћење реализације	29

ПРЕГЛЕД ТАБЕЛА И СЛИКА

ТАБЕЛЕ:

Табела 1. Пример приказа комплетног процеса доделе бесповратних средстава.....	13
Табела 2. Пример обрачуна бесповратних средстава	15
Табела 3. Пример бодовања по критеријуму вредности промета	18
Табела 4. Пример бодовања по критеријуму вредности залиха	18
Табела 5. Пример бодовања по критеријуму листе са референцама	18
Табела 6. Пример бодовања по критеријуму цене добара и/или услуга	19
Табела 7. Критеријуми за бодовање крајњих корисника	21

СЛИКЕ:

Слика 1. Графички приказ процеса доделе бесповратних средстава	14
--	----

Израду ове публикације омогућила је Влада Швајцарске. Ова публикација не представља нужно званични став Владе Швајцарске.

1.

УВОД

Енергетски систем Републике Србије се налази на раскршћу. У контексту испуњавања својих међународних обавеза, Србија још увек није потпуно ускладила свој законодавни и институционални оквир са обавезама преузетим у оквиру Енергетске заједнице, међународног климатског споразума (Париски споразум о клими), као ни са захтевима у процесу приступања Европској унији (ЕУ). Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, Република Србија је амбициозно поставила приоритете, циљеве и показатеље. Један од кључних приоритета је **транзиција ка одрживом развоју енергетике** који обухвата:

- примену мера енергетске ефикасности,
- коришћење обновљивих извора енергије и
- заштиту животне средине и смањење утицаја на климатске промене.

Енергетска транзиција је дуготрајан процес који захтева укључење свих сектора у држави – јавног, пословног и цивилног – али и директно укључење свих грађана. За реализацију овако постављеног приоритета неопходан је координиран рад различитих државних институција и организација, јединица локалне самоуправе, привредних субјеката и грађана.

2.

УЛОГА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ПРОЦЕСУ ЕНЕРГЕТСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

Јединице локалне самоуправе имају значајну улогу у процесу енергетске транзиције пре свега због својих надлежности¹ у области топлотне енергије, енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије, али и због чињенице да су органи власти који су најближи грађанима и који у великој директно сарађују са њима.

У управљању енергетском транзицијом локалне власти су се нашле у средини. Са једне стране се налазе националне институције са својим програмима подршке, као и велики енергетски снабдевачи са својим условима и захтевима, док се са друге стране налазе локалне организације цивилног друштва, локални привредници и грађани који имају своје специфичне потребе. У овој позицији јединице локалне самоуправе би требало да са механизмима подршке развијеним на националном нивоу испуне очекивања актера из локалне заједнице. У неким ситуацијама овакви покушаји не доводе до успеха.

Тренутно постоји релативно мала али значајна група локалних самоуправа у Србији која са једнаком снагом и ентузијазмом ради како на сарадњи са националним институцијама тако и на испуњењу потреба локалних актера. Ове локалне самоуправе у оквиру својих финансијских и људских капацитета реализују посебно развијене програме из сопствених буџета. Ова група локалних самоуправа доказује да је улога локалне самоуправе у спровођењу процеса енергетске транзиције кључна, јер се огледа у управљању читавим процесом на локалном нивоу. Само организованим приступом и коришћењем свих доступних средстава, јединице локалне самоуправе могу да континуирано да спроводе процес енергетске транзиције на својој територији.

¹ Надлежности јединица локалне самоуправе дефинисане су Законом о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС", бр. 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон и 47/2018).

3.

МОДЕЛИ ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ ДОМАЋИНСТВИМА У ПРОЦЕСУ ЕНЕРГЕТСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

Развој и примена модела финансијске подршке домаћинствима у процесу енергетске транзиције на локалном нивоу мора бити добро организован и системски вођен. Модел мора бити заснован на стратешким документима јединице локалне самоуправе и усклађен са тренутно важећом законском регулативном Републике Србије. Такође се мора пазити да се модел не поклапа са већ постојећим моделима које нуде друге институције и организације – пре свега по питању садржаја финансирања.

Такође, при развоју модела финансијске подршке домаћинствима² јединице локалне самоуправе морају бити свесне својих ограничења као што су: недовољно службеника јединице локалне самоуправе који би били укључени у реализацију модела или недовољно финансијских средстава за реализацију свих валидних захтева грађана. У документу „Улога локалне самоуправе у енергетској транзицији са моделом финансијске подршке домаћинствима“ приказана су три различита модела финансијске подршке домаћинствима у процесу енергетске транзиције на основу којих је развијен четврти модел – модел сарадње са привредницима (у даљем тексту „модел“).

Развијени модел финансијске подршке домаћинствима у енергетској транзицији³ укључује сарадњу са привредним субјектима. Привредни субјекти имају свој економски интерес да се укључе у реализацију овог модела подршке, јер путем продаје робе и/или услуга увећавају свој промет.

---

² Више информација може се наћи у документу „Улога локалне самоуправе у енергетској транзицији са моделом финансијске подршке домаћинствима“.

³ Више информација може се наћи у документу „Улога локалне самоуправе у енергетској транзицији са моделом финансијске подршке домаћинствима“.

4.

ПРИПРЕМА И ПРИМЕНА МОДЕЛА ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ ДОМАЋИНСТВИМА

Свака јединица локалне самоуправе може да изабере један или више модела који њој одговарају, или да на основу предложених модела развије сопствени. Међутим, за сваки од изабраних или ново-развијених модела неопходно је да јединица локалне самоуправе уради претходну анализу потреба циљне групе на коју се модел односи и анализу постојећих механизма финансијске подршке како не би дошло до преклапања и тек онда да крене у припрему и примену свог модела финансијске подршке.

Припрема и примена модела финансијске подршке домаћинствима реализује се кроз следеће фазе:

1. обезбеђење услова за почетак припреме модела,
2. припремне активности,
3. реализација модела финансијске подршке и
4. праћење реализације.

4.1 УСЛОВИ ЗА ПОЧЕТАК ПРИПРЕМЕ МОДЕЛА

Пре него крену у припрему модела финансијске подршке домаћинствима у енергетској транзицији, јединице локалне самоуправе морају имати припремљена и усвојена следећа документа:

1. Програм енергетске ефикасности,
2. План енергетске ефикасности,
3. Програмски буџет са одређеним средствима за реализацију модела и
4. Преглед постојећи подстицаја за домаћинства.

Грађани треба да учествују у изради горе наведених планских докумената како би се циљеви и активности који се суфинансирају ускладили са њиховим потребама. Са друге стране, представници јединица локалне самоуправе морају да имају ажуран преглед свих подстицаја за домаћинства која постоје на тржишту, како не би развијали и/или дуплирали примену модел који већ постоји и покрива исту циљну групу.

4.1.1. ПРОГРАМ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

Закон о ефикасном коришћењу енергије („Сл. гласник РС“ бр. 25/2013) јасно дефинише да јединице локалне самоуправе, у оквиру својих овлашћења, утврђују и спроведе регулаторне, организационе, подстицајне и техничке мере и активности, као и да организовано прате и анализирају производњу, пренос, дистрибуцију и потрошњу енергије. У ту сврху јединице локалне самоуправе доносе трогодишњи Програм енергетске ефикасности чији садржај је дефинисан овим законом.

Програм енергетске ефикасности је плански документ који доноси јединица локалне самоуправе, односно други обвезник система енергетског менаџмента о планираном начину остваривања и величини планираног циља уштеде енергије.

Законом је дефинисано да Програм енергетске ефикасности нарочито садржи:

- 1) „планирани циљ уштеда енергије, који је у складу са планираним циљевима Стратегије, Програма остваривања Стратегије и Акционог плана;
- 2) преглед и процену годишњих енергетских потреба, укључујући процену енергетских својстава објеката;
- 3) предлог мера и активности које ће обезбедити ефикасно коришћење енергије, и то:
  - а) план енергетске санације и одржавања јавних објеката које користе органи јединице локалне самоуправе, јавне службе и јавна предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе,
  - б) планове унапређења система комуналних услуга (систем даљинског грејања, систем даљинског хлађења, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и друго),
  - в) друге мере које се планирају у смислу ефикасног коришћења енергије;
- 4) носиоце, рокове и процену очекиваних резултата сваке од мера којима се предвиђа остваривање планираног циља;
- 5) средства потребна за спровођење програма, изворе и начин њиховог обезбеђивања.“⁴

4.1.2. ПЛАН ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ

На основу Програма енергетске ефикасности јединице локалне самоуправе доносе једногодишњи План енергетске ефикасности којим се детаљније разрађују мере и активности из Програма. Планом енергетске ефикасности се за све планиране мере и активности додатно дефинишу носиоци и рокови спровођења, очекивани резултати и финансијски инструменти (извори и начин обезбеђивања финансијских средстава). Закон о ефикасном коришћењу енергије („Сл. гласник РС“ бр. 25/2013) је дефинисано да План енергетске ефикасности садржи:

- 1) „мере и активности којима се предвиђа ефикасно коришћење енергије,
- 2) носиоце и рокове за спровођење планираних активности,
- 3) очекиване резултате за сваку од мера, односно активности,
- 4) финансијске инструменте (изворе и начин обезбеђивања) предвиђене за спровођење планираних мера.“⁵

---

⁴ Закон о ефикасном коришћењу енергије („Сл. гласник РС“ бр. 25/2013).

⁵ Закон о ефикасном коришћењу енергије („Сл. гласник РС“ бр. 25/2013).

4.1.3. ПРОГРАМСКИ БУЏЕТ

Програмско буџетирање значи успостављање новог начина планирања и расподеле буџетских средстава тако да се уводи јасна веза између политика власти односно програма које спроводи, циљева тих програма и очекиваних резултата с једне, и средстава потребних за њихову реализацију с друге стране. Практично, увођење програмског буџетирања би требало да омогући мерење цене коштања сваког понуђеног решења неког проблема.

Програмски буџет се прави на период од три године и омогућава обезбеђивање финансијских средстава за имплементацију Програма енергетске ефикасности. Програмско буџетирање представља буџетирање по програмској класификацији којом се приказују циљеви, очекивани резултати, активности и средства потребна за реализацију планираних активности.

У оквиру **Програма 17, Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије** јединице локалне самоуправе планирају средства (расходе) за имплементацију Програма енергетске ефикасности. Што се прихода тиче, Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС“ број 95/2018, 49/2019 и 86/2019) дефинисана је накнада за заштиту и унапређење животне средине. Закон о накнадама за коришћење јавних добара у члану 139 наводи да приходи остварени од накнаде за заштиту и унапређење животне средине припадају буџету јединице локалне самоуправе. На жалост ове накнаде немају наменски карактер.

4.2 ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ

Припремне активности обухватају израду докумената и формирање органа за имплементацију израђених докумената, пре него што се крене у директну сарадњу са привредним субјектима и грађанима. Та документа су Правилник о суфинансирању мера енергетске транзиције и конкурсна документација, док се од органа формира Комисија за преглед и оцену поднетих докумената од стране привредника и грађана.

4.2.1. ПРАВИЛНИК О СУФИНАНСИРАЊУ МЕРА ЕНЕРГЕТСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

Правилник о суфинансирању мера енергетске транзиције (у даљем тексту Правилник) је кључни документ за спровођење модела финансијске подршке домаћинствима у процесу енергетске транзиције. Правилником мора бити јасно дефинисан **циљ** који се жели постићи и тај циљ мора бити у складу са стратешким и планским документима јединице локалне самоуправе.

Поред тога, Правилник мора да дефинише све **учеснике** у процесу реализације модела финансирања, начин њиховог учешћа и улогу. Конкретно, Правилником се мора дефинисати улога јединице локалне самоуправе, односно организационе јединице локалне самоуправе која ће бити задужена за вођење комплетног процеса, осталих организационих јединица које ће бити укључене у реализацију модела, привредних субјеката и грађана. Посебно се Правилником мора јасно нагласити ко су **крајњи корисници бесповратних средстава** – у нашем моделу то су домаћинства, односно грађани. У овом делу неопходно је додатно, јасно дефинисати ко је корисник бесповратних средстава код породичних стамбених објеката са више стамбених јединица (посебних делова), односно код двојних објеката различитих власника, као и код објеката у низу.

Правилник мора садржати јасно наведене **мере** које се суфинансирају, као што су на пример:

- набавка и уградња материјала за изолацију спољних зидова на породичним стамбеним објектима,
- набавка и уградња столарије са одговарајућим термичким својствима на породичним стамбеним објектима,

- набавка и инсталација котлова или етажних пећи на дрвни пелет за породичне стамбене објекте,
- набавка и инсталација котлова на гас за породичне стамбене објекте и
- набавка и инсталације соларних колектора за грејање и слично.

За сваку меру потребно је дефинисати очекивани квалитет, својства и процењена финансијска средства. На пример:

- Мера: Набавка и уградња материјала за изолацију спољних зидова на породичним стамбеним објектима. Својства: Спољни зид на породичним кућама следећих карактеристика (U-коэффициент прелаза топлоте):
  - $U \leq 0,4 \text{ W/m}^2\text{K}$ за термичку изолацију
 Процењена финансијска средства: 10,000,000.00 РСД
- Мера: Набавка и уградња столарије са одговарајућим термичким својствима на породичним стамбеним објектима. Својства: Спољна столарија са следећим техничким карактеристикама (U-коэффициент прелаза топлоте):
  - $U \leq 1,5 \text{ W/m}^2\text{K}$ за прозоре и балконска врата
  - $U \leq 1,6 \text{ W/m}^2\text{K}$ за спољна врата
 Процењена финансијска средства: 10,000,000.00 РСД
- Мера: Набавка и инсталација котлова или етажних пећи на дрвни пелет за породичне стамбене објекте подразумева набавку котла на пелет или етажне пећ на пелет које као енергент користе искључиво пелет, односно неће се одобравати средства за набавку комбинованих уређаја који као енергент користе чврсто гориво и пелет.

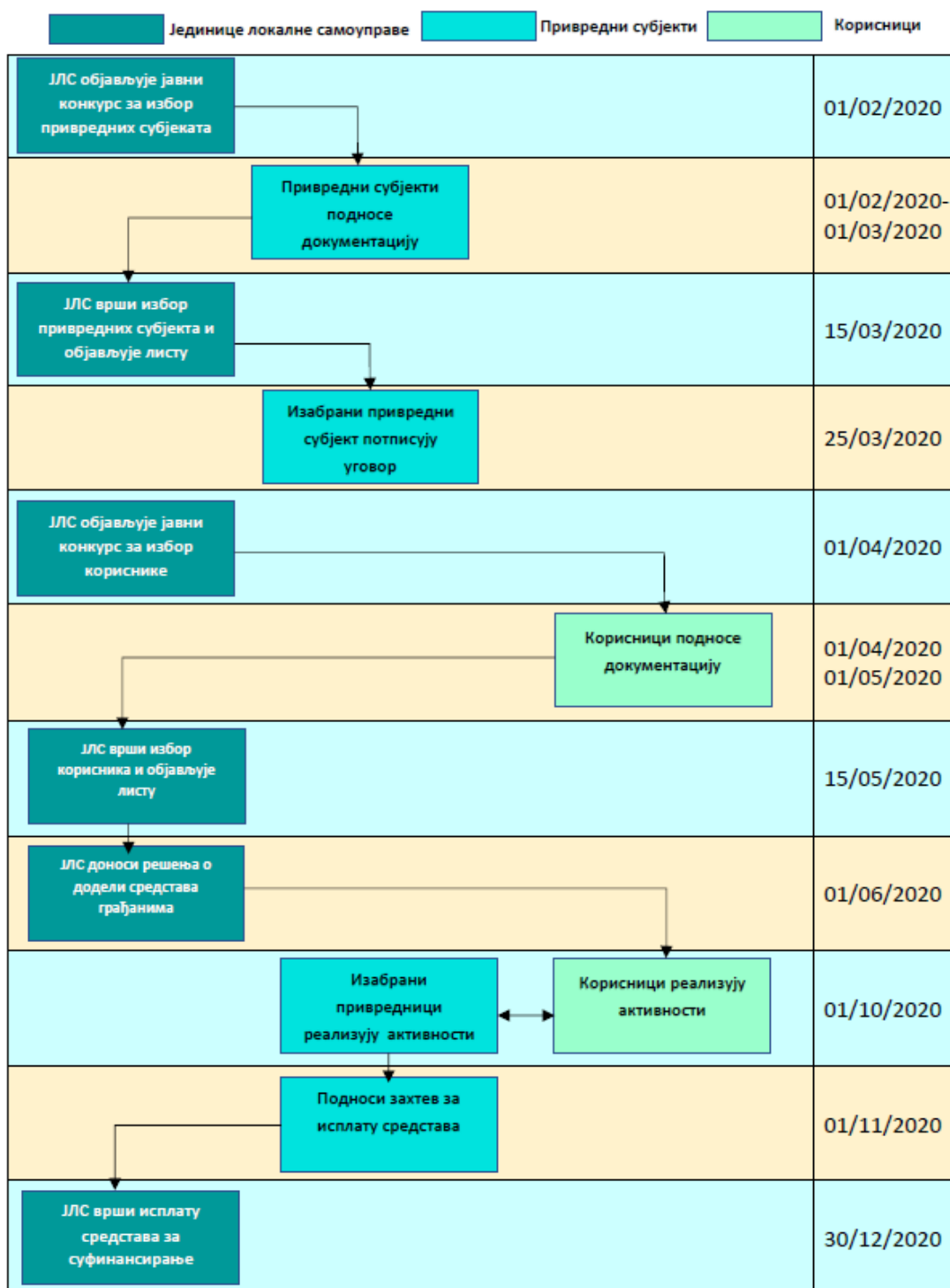
Процењена финансијска средства: 10,000,000.00 РСД
- Мера: Набавка и инсталација котлова на гас за породичне стамбене објекте. Својства: морају бити кондензациони котлови и слично.

Процењена финансијска средства: 10,000,000.00 РСД

У Правилнику треба да буде представљен комплетан процес доделе бесповратних средстава. Најбоље је да, поред детаљног описа, процес буде представљан и графички. Процес треба да буде везан за временски оквир, како би сви учесници били информисани о роковима.

Табела 1. Пример приказа комплетног процеса доделе бесповратних средстава

Активност	Одговорност	Крајњи рок
Објављивање јавног конкурса за привредне субјекте	Јединица локалне самоуправе	01/02/2020
Подношење пријава привредних субјеката	Привредници	01/03/2020
Избор привредних субјеката и објављивање листе	Јединица локалне самоуправе	15/03/2020
Потписивање уговора са привредним субјектима	Јединица локалне самоуправе и привредници	25/03/2020
Објављивање јавног конкурса за грађане	Јединица локалне самоуправе	01/04/2020
Подношење пријава грађана	Грађани	01/05/2020
Избор грађана и објављивање листе	Јединица локалне самоуправе	15/05/2020
Доношење решења о додели бесповратних средстава	Јединица локалне самоуправе	01/06/2020
Реализација активности	Грађани и привредници	01/10/2020
Подношење захтева за исплату средстава за суфинансирање	Привредници	01/11/2020
Исплата средстава	Јединица локалне самоуправе	30/12/2020

Слика 1. Графички приказ процеса доделе бесповратних средстава

Следећи битан елемент Правилника јесу **финансијска средства**. У складу са програмским буџетом јединице локалне самоуправе, Правилник мора садржати укупан планирани износ средстава за суфинансирање, као и износ средстава за сваку меру.

Поред тога, неопходно је јасно назначити **процент суфинансирања**. Овај процент не мора да буде идентичан за сваку меру наведену у Правилнику, јер је процент суфинансирања још један од механизма који јединица локалне самоуправе може користити како би у оквиру листе мера подстакла имплементацију оних мера које су за њу од изузетног значаја. Уз процент суфинансирања често иде и **максимални износ бесповратних средстава** који јединица локалне самоуправе одобрава корисницима.

Износ бесповратних средстава одобрених крајњем кориснику се увек рачуна применом процента суфинансирања на укупну вредност добара и/или услуга. Ако је тако добијен износ већи од наведеног максималног износа, тада корисник има право на максимални износ средстава. Као и процент суфинансирања, и максимални износ бесповратних средстава који јединица локалне самоуправе одобрава корисницима може бити различит од мере до мере.

Пример

- Процент суфинансирања је 50%
- Максимални износ одобрених средстава – 100,000.00 РСД

Табела 2 Пример обрачуна бесповратних средстава

Укупан износ инвестиције у домаћинству	50% суфинансирања	Максимални износ	Одобрено
180,000.00	90,000.00	100,000.00	90,000.00
300,000.00	150,000.00	100,000.00	100,000.00

Правилник дефинише и трошкове за које се бесповратна средстава не могу користити при реализацији мера. Свака јединица локалне самоуправе самостално дефинише трошкове за које се бесповратна средстава не могу користити.

На пример, средства се не могу користити за:

- плаћање пореза на додату вредност (ПДВ),
- покривање трошкова који су у вези са набавком опреме као што су: царински и административни трошкови,

- покривање трошкова који су у вези са одобравањем и спровођењем банкарског кредита, као што су трошкови: обраде захтева, камате, трошак кредитног бироа за корисника, осигурања, и слично,
- рефундацију средстава за већ набављену (плаћену или испоручену) опрему,
- набавку опреме коју подносилац захтева за доделу бесповратних средстава сам производи и
- остале трошкове који нису у складу са наменом Програма.

Поред тога, могуће је дефинисати Правилником и конкретне активности или трошкове по мерама за које се бесповратна средства не могу користити. На пример:

- средства за термичку изолацију неће се одобравати за појединачне стамбене јединице објекта (посебне делове),
- средства се неће одобравати за набавку и уградњу појединачних прозора и врата и
- средства се неће одобравати за набавку улазних врата стамбених објеката која нису у директној вези са грејаним простором.

Такође, јединица локалне самоуправе може да постави и додатна ограничења као што је ограничење да опрема не сме да буде испоручена, уграђена нити плаћена делимично или у целости пре датума доношења решења о додели бесповратних средстава.

Правилником треба уредити и могућност преноса финансијских средстава са мере на меру у случају да се код неких мера не пријави довољан број корисника и да средства планирана за ту меру нису утрошена.

Следећи елемент Правилника чине **начин и услови пријаве на јавни конкурс и критеријуми за селекцију**. У Правилнику је важно истаћи која организациона јединица у оквиру јединице локалне самоуправе спроводи јавни конкурс, а који орган врши оцењивање пристиглих пријава и одабир корисника. За преглед, оцењивање и одабир се најчешће формира Комисија. Пошто се у оквиру овог модела реализују два јавна конкурса, за сваки јавни конкурс морају се дефинисати начин пријаве и услови.

Међутим, код оба конкурса постоји могућност избора метода реализације.

Код јавног конкурса за привреднике јединица локалне самоуправе може да се одлучи за метод:

1. да сви привредници који испуњавају наведене (елиминационе) услове учествују у реализацији модела финансијске подршке домаћинствима, или
2. да се одреди број привредника који могу да учествују, односно минималан износ бодова који треба привредници да остваре на конкурс како би учествовали у реализацији модела финансијске подршке домаћинствима.

Што се тиче јавног конкурса за грађане, такође постоје две могућности:

1. да процес пријаве траје континуирано до утрошка средстава – а да се избор грађана и издавање решења о бесповратним средствима врши једном недељно или једном месечно, или
2. да процес пријаве има фиксиран, коначан датум и да се избор грађана и издавање решења врши само једном.

Одлука о томе како ће се организовати процес спровођења оба конкурса је на јединици локалне самоуправе.

1. Услови пријаве привредних субјеката и критеријуми за избор

Правилником се одређују сви елиминациони услови које привредни субјекат мора да испуни како би могао да учествује у реализација финансијске подршке домаћинствима у процесу енергетске транзиције. Неки од елиминационих услова могу бити:

- да су уписани у регистар АПР-а најкасније до 31. децембра у години која претходи години расписивања позива,
- да су регистровани као привредна друштва, задруге и предузетници,
- да нису разврстани као велико правно лице у складу са Законом о рачуноводству према финансијским извештајима за 2019. годину,
- да над њима није покренут стечајни поступак или поступак ликвидације,
- да су измирили доспеле обавезе јавних прихода,
- да су у већинском су приватном власништву,
- да су према евиденцији ЦРОСО о броју радника на дан 30. децембар 2019. године имали најмање једног запосленог на неодређено време,
- да привредни субјекти који обављају грађевинску делатност поседују сопствену грађевинску оперативу и
- да имају доказано искуство у реализацији сличних или истих активности.

На основу оваквих и сличних елиминационих услова Комисија за преглед и оцену поднетих докумената припрема листу привредних субјеката који остварују право

да учествују у реализацији модела финансијске подршке домаћинствима, под условом да је јединица локалне самоуправе одлучила да не граничи број привредника.

Ако се јединица локалне самоуправе определи за ограничену листу привредника, тада сем елиминационих услова мора да дефинише и критеријуме за бодовање, као што су на пример:

- Вредност промета на рачуну у претходној години

Табела 3. Пример бодовања по критеријуму вредности промета

Вредност промета	Број бодова
Мање од 1,000,000.00	1
1,000,001.00 - 3,000,000.00	2
3,000,001.00 - 5,000,000.00	3
5,000,001.00 - 7,000,000.00	4
Више од 7,000,001.00	5

- Вредност робе на залихама – за трговце

Табела 4. Пример бодовања по критеријуму вредности залиха

Вредност залиха	Број бодова
Мање од 1,000,000.00	1
1,000,000.00 - 3,000,000.00	2
3,000,001.00 - 5,000,000.00	3
5,000,001.00 - 7,000,000.00	4
Више од 7,000,000.00	5

- Листа са референцама – за услужне делатности

Табела 5. Пример бодовања по критеријуму листе са референцама

Број реализованих пројеката	Број бодова
Мање од 10	1
11 – 20	2
21-30	3
31-40	4
Више од 40	5

- Цене кључних добара и услуга.

За овај критеријум свака јединица локалне самоуправе треба да направи своју листу кључних добара и услуга са јасно дефинисаним прихватљивим квалитетом, за које привредни субјекти треба да понуде цене. Листа добара и услуга мора бити у складу са мерама које се суфинансирају. На пример:

Табела 6. Пример бодовања по критеријуму цене добара и/или услуга

Назив добра или услуге	Квалитет	Цена

Након процеса бодовања, Комисија за преглед и оцену поднетих докумената припрема листу најбоље оцењених привредника који остварују право да учествују у реализацији модела финансијске подршке домаћинствима.

У Правилнику такође треба да буде наведена сва потребна документација коју привредни субјекти достављају како би доказали да испуњавају услове и критеријума. Јавни конкурс мора имати фиксиран и јасно наглашен датум до када се примају пријаве привредника, без могућности додавања нових привредних субјеката током имплементације.

Правилник треба да садржи и детаљно упутство за начин подношења пријаве које укључује: начин подношења, адресу, текст који треба да пише на коверти и слично.

2. Услови пријаве корисника

Правилник јединица локалне самоуправе треба да дефинише број мера за које један корисник (домаћинство) може да конкурише, као и јасно дефинисане услове под којима може да конкурише. Неки од услова које грађани треба да испуне како би добили бесповратна средства могу бити:

- да је подносилац пријаве власник и да живи у породичној кући или стану који су изграђени на територији јединице локалне самоуправе,
- да поседује неки од следећих доказа за стамбени објекат:
  - доказ о изградњи објекта пре доношења прописа о изградњи,
  - грађевинску дозволу добијену кроз редован поступак обезбеђења дозволе,
  - грађевинску дозволу добијену из поступка легализације или
  - решење о озакоњењу,

- да редовно измирује обавезе по основу јавних прихода буџета јединице локалне самоуправе и
- да редовно измирује обавезе за све комуналне услуге.

Јединице локалне самоуправе треба да обезбеде документа везана за редовно измирење обавеза по основу јавних прихода и комуналних услуга за сваког корисника који поднесе пријаву за бесповратна средства.

Такође, код јединица локалне самоуправе које су раније имале овакве или сличне конкурсе треба одредити да ли грађани који су добијали средства по претходним јавним конкурсима имају право да поново конкуришу.

И за грађане Правилником треба да буде наведена сва потребна документација коју они достављају како би доказали да испуњавају услове.

Начин подношења докумената мора бити јасно прецизиран Правилником.

На пример:

„Пријава се доставља поштом или лично (канцеларија 9) у писаном облику, у затвореној коверти са именом и презименом и адресом подносиоца захтева, на следећу адресу:

*Град Ужице
Градска управа за урбанизам, изградњу и имовинско правне послове
Одељење за заштиту животне средине и одрживи развој
Димитрија Туцовића 52*

Са знаком:

СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ НА ПОРОДИЧНИМ КУЋАМА И СТАМБЕНИМ ЗГРАДАМА У ГРАДУ УЖИЦУ ЗА 2019. ГОДИНУ

Не отварати

Пријаве ће се примати 30 дана од дана објављивања на званичној интернет страници и огласној табли Града Ужица.

Непотпуне и неблаговремене пријаве неће се разматрати.“⁶

---

⁶ Правилник о спровођењу мера енергетске ефикасности на породичним кућама и стамбеним зградама у Граду Ужицу за 2019. годину.

Избор грађана који ће добити бесповратна средства врши Комисија за преглед и оцену поднетих докумената на основу критеријума који морају бити јасно назначени у Правилнику.

Град Ужице је у свом Правилнику о спровођењу мера енергетске ефикасности на породичним кућама и стамбеним зградама у Граду Ужицу за 2019.годину направио листу критеријума коју у целости преносимо. Ова листа критеријума служи као пример и свака јединица локалне самоуправе треба да развије сопствене критеријуме у складу са својим мерама.

Табела 7. Критеријуми за бодовање крајњих корисника

К – ФАКТОР ИСКОРИШЋЕЊА ПОВРШИНЕ	
$K = \frac{\text{Укупна површина објекта (из пореске пријаве)}}{\text{Број корисника објекта}}$	Број бодова
K<15	5
15≤K<20	4
20≤K<25	3
25≤K≤30	2
K>30	1

ИЗОЛАЦИЈА СПОЉНИХ ЗИДОВА	
Постојеће стање спољних зидова	Број бодова
Зид без фасадне изолације, без фасадног малтера, дебљине до 30 цм	15
Зид без фасадне изолације, са фасадним малтером, дебљине до 30 цм	12
Зид без фасадне изолације, дебљине преко 30 цм	9
Зид са фасадном изолацијом 5 цм	0

Постојеће техничке карактеристике спољне столарије	Број бодова
ПВЦ, Ал или дрво са троструким термо-изолационим стаклом	15
ПВЦ, Ал или дрво са двоструким термо-изолационим стаклом	12
Дрвени, једноструки са вакуум стаклом (старији модели „Јеловица“ или слично)	9
Дрвени, двоструки са спојеним крилима	6
Дрвени, двоструки са размакнутим крилима, широка или уска кутија	3

Постојећи начин грејања	Број бодова
Природни гас, ТНГ	12
Пелет	9

Дрво, брикет	6
Електрична енергија	3
Угаљ, лож уље	0

Врста грејног уређаја	Број бодова
Котао на чврсто гориво снаге >20kW	5
Етажне пећи на чврсто гориво снаге <20kW	4
Шпорет, пећ	3
Котао или етажна пећ на пелет	2
Уређаји за грејање на струју или гас и остало	1

НАБАВКА И УГРАДЊА СПОЉНЕ СТОЛАРИЈЕ	
Постојеће техничке карактеристике спољне столарије	Број бодова
Дрвени, двоструки са размакнутиим крилима, широка или уска кутија	15
Дрвени, двоструки са спојеним крилима	12
Дрвени, једноструки са вакум стаклом (старији модели „Јеловица“ или слично)	9

Постојеће стање спољних зидова	Број бодова
Зид са фасадном изолацијом, изолација дебљине ≥ 8 цм	15
Зид са фасадном изолацијом, изолација дебљине ≤ 5 цм	12
Зид без фасадне изолације, дебљине преко 30 цм	9
Зид без фасадне изолације, са фасадним малтером, дебљине до 30 цм	6
Зид без фасадне изолације, без фасадног малтера, дебљине до 30 цм	3

Постојећи начин грејања	Број бодова
Природни гас, ТНГ	12
Пелет	9
Дрво, брикет	6
Електрична енергија	3
Угаљ, лож уље	0

Врста грејног уређаја	Број бодова
Котао на чврсто гориво снаге >20kW	5
Етажне пећи на чврсто гориво снаге <20kW	4
Шпорет, пећ	3
Котао или етажна пећ на пелет	2

Уређаји за грејање на струју или гаси остало	1
--	---

НАБАВКА КОТЛОВА НА ПЕЛЕТ ИЛИ ПРИРОДНИ ГАС	
Постојећи начин грејања	Број бодова
Угаљ, лож уље	15
Дрво, брикет	10
Електрична енергија	5
Природни гас, пелет	0

Врста грејног уређаја	Број бодова
Котао на чврсто гориво снаге >20kW	12
Етажне пећи на чврсто гориво снаге <20kW	9
Шпорет, пећ	6
Уређаји за грејање на струју	3

Постојеће стање спољних зидова	Број бодова
Зид са фасадном изолацијом, изолација дебљине ≥ 8 цм	15
Зид са фасадном изолацијом, изолација дебљине ≤ 5 цм	12
Зид без фасадне изолације, дебљине преко 30 цм	9
Зид без фасадне изолације, са фасадним малтером, дебљине до 30 цм	6
Зид без фасадне изолације, без фасадног малтера, дебљине до 30 цм	3

Постојеће техничке карактеристике спољне столарије	Број бодова
ПВЦ, Ал или дрво са троструким термо-изолационим стаклом	15
ПВЦ, Ал или дрво са двоструким термо-изолационим стаклом	12
Дрвени, једноструки са вакуум стаклом (старији модели „Јеловица“ или слично)	9
Дрвени, двоструки са спојеним крилима	6
Дрвени, двоструки са размакнутиим крилима, широка или уска кутија	3

„Уколико се за грејање користе два или више различитих енергената, број бодова се рачуна као аритметичка средина бодова за наведене енергенте.“⁷

Након што је Правилник израђен, усваја га веће јединице локалне самоуправе.

⁷ Правилник о спровођењу мера енергетске ефикасности на породичним кућама и стамбеним зградама у Граду Ужицу за 2019. годину.

4.2.2. КОМИСИЈА ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ПОДНЕТИХ ДОКУМЕНАТА

Као што смо већ рекли, преглед свих пристиглих докумената и бодовање како привредника, тако и грађана врши Комисија за преглед и оцену поднетих докумената. Комисију решењем формира градоначелник/председник општине. Решење треба да обухвати основне активности које чланови комисије треба да спроведу, као што су:

- преглед и разматрање примљених пријава и документације,
- оцењивање и бодовање примљених пријава,
- селекција пријава према утврђеним критеријумима,
- израда прелиминарних листа,
- преглед и давање мишљења на пристигле приговоре и
- израда коначних листа.

Поред тога, Правилником такође треба дефинисати рад Комисије, односно које су обавезе комисије код избора привредника, а које су обавезе код избора корисника, да ли Комисија иде на терен и обилази сваког привредника, односно сваки објекат (домаћинство) или своју коначну одлуку доноси на основу документације.

Код избора привредних субјеката Комисија припрема листу на основу које градоначелник/председник општине доноси Одлуку о учешћу привредних субјеката у спровођењу мера енергетске транзиције у домаћинствима. На основу те Одлуке потписују се уговори са привредним субјектима са листе.

Код избора корисника (домаћинстава), јединице локалне самоуправе које имају довољно капацитета могу да ураде Технички извештај о енергетском стању објекта за потенцијалне кориснике бесповратних средстава. Овај извештај припрема енергетски менаџер јединице локалне самоуправе и доставља га Комисији. Након бодовања јединица локалне самоуправе објављује прелиминарну листу изабраних корисника бесповратних средстава. Правилником такође треба уредити ситуације када два или више корисника имају једнак број бодова, односно како грађани могу да поднесу приговор ако нису задовољни оствареним бројем бодова.

Коначну листу изабраних корисника припрема Комисија на основу које градоначелник/председник општине доноси Одлуку о учешћу домаћинстава/грађана у спровођењу мера енергетске транзиције.

4.2.3. КОНКУРСНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Правилник служи као основа за израду комплетне конкурсне документације. У овом моделу спроводе се два конкурса, један за избор привредних субјеката који ће учествовати у реализацији мера у складу са Правилником, а други за избор корисника (грађана/домаћинстава).

Конкурсна документација за привредне субјекте мора да садржи:

- јавни позив и
- пријавни образац са листом потребних докумената.

Комплетна конкурсна документација за привредне субјекте се налази у прилогу овог документа.

Конкурсна документација за кориснике треба да обухвати:

- јавни позив,
- детаљно упутство за грађане,
- листу изабраних привредних субјеката и
- пријавни образац са листом потребних докумената.

Комплетна конкурсна документација за привредне субјекте се налази у прилогу овог документа.

Јавни позив треба да садржи елементе који ће како привредницима тако и грађанима недвосмислено представити укупан износ средстава намењених за финансирање унапређења енергетске транзиције у домаћинствима, начин подношења пријаве; начин рангирања пријава; начин одобравања бесповратних средстава и објављивања листе привредника, односно листе корисника којима су додељена бесповратна средства; рок достављања захтева за исплату средстава; начин и рок исплате средстава и друге информације.

4.3 РЕАЛИЗАЦИЈА МОДЕЛА ФИНАНСИЈСКЕ ПОДРШКЕ

4.3.1. ИЗБОР ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА

Сарадња са привредним субјектима почиње припремом и доношењем Одлуке о расписивању јавног конкурса за привредне субјекте, коју доноси градоначелник, односно председник општине.

Јавни конкурс за привредне субјекте⁸ је потребно објавити у свим локалним медијима, као и на сајту јединице локалне самоуправе. Такође, све локалне самоуправе које су у могућности треба да остваре директан контакт са потенцијалним учесницима на конкурс у путем слања директне електронске поште или организацијом дана отворених врата.

Неопходно је оставити довољно времена привредним субјектима за припрему и подношење документације. Прикупљање пријава реализује јединица локалне самоуправе.

Након истека времена за подношење документације, формирана Комисија врши преглед и оцену поднетих докумената. Комисија припрема извештај који служи као основа за објављивање прелиминарне листе привредних субјеката који испуњавају услове из јавног позива и задовољавају задате критеријуме.

Након објављене прелиминарне листе, неопходно је организовати заједнички састанак са свим изабраним привредним субјектима како би им се детаљније објасниле њихове обавезе у целокупном процесу имплементације модела. У складу са Правилником, привредници имају право на приговор.

Тек након истека времена за приговоре формира се коначна листа привредника. Јединица локалне самоуправе потписује уговор са привредним субјектима.

---

⁸ Више информација може се наћи у документу „Конкурсна документација за избор привредних субјеката за учешће у спровођењу мера енергетске транзиције у домаћинствима“.

4.3.2. ИЗБОР ГРАЂАНА - ДОМАЋИНСТАВА

Процес избора грађана – домаћинстава за учешће у реализацији мера енергетске транзиције почиње припремом и доношењем Одлуке о расписивању јавног конкурса за грађане. Одлуку доноси градоначелник, односно председник општине.

Јавни конкурс за грађане⁹ је потребно објавити у свим локалним медијима, као и на сајту јединице локалне самоуправе. Такође, сви изабрани привредни субјекти са листе треба да се укључе у информисање грађана о јавном позиву. Јединице локалне самоуправе могу организовати и инфо-дане како би грађанима у директном контакту омогућили тачне и правовремене информације.

Грађани прикупљају потребну документацију која укључује и профактуру издату од стране привредног субјекта са листе и попуњавају пријавни образац, самостално или уз помоћ службеника локалне самоуправе и запослених код изабраних привредних субјеката. Грађани имају могућност да изаберу привредника са објављене листе са којим желе да сарађују.

Прикупљање пријава реализује јединица локалне самоуправе. Након истека времена за подношење документације, формирана Комисија врши преглед и оцену поднетих докумената. Комисија припрема извештај који служи као основа за објављивање прелиминарне листе корисника којима су одобрена бесповратна средства. У складу са Правилником грађани имају право на приговор. Тек након истека времена за приговоре формира се коначна листа корисника.

Јединица локалне самоуправе сваком грађанину са коначне листе издаје решење.

4.3.3. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ

Након добијања решења грађани почињу са реализацијом својих активности. Грађани морају купити добро или услугу од привредног субјекта чију профактуру су приложили у процесу пријаве. Правилником или конкурсном документацијом мора бити јасно дефинисана процедура промене привредног субјекта у случају када привредни субјект није у могућности да реализује планирану продају.

---

⁹ Више информација може се наћи у документу „Конкурсна документација за избор домаћинстава за учешће у спровођењу мера енергетске транзиције“.

Корисник бесповратних средстава дужан је да предвиђене радове заврши најкасније до рока дефинисаног Правилником.

Грађани имају обавезу да **исплате привредном субјекту** набављену робу или услуге за износ који је умањен за бесповратна средства. Са друге стране привредни субјекти у договореним интервалима (једном месечно, једном недељно...) подносе **захтев јединици локалне самоуправе за исплату средстава** за суфинансирање, а након провере представника јединице локалне самоуправе да је активност стварно реализована. Јединице локалне самоуправе су дужне да проверу обаве у року од 15 радних дана од дана пријема захтева за исплату средстава.

На основу записника са провере и захтева за исплату јединице локалне самоуправе врше исплату средстава из буџета.

4.4 ПРАЋЕЊЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

Јединица локалне самоуправе, односно Правилником одређена њена организациона јединица је задужена за вођење комплетног процеса и праћење реализације. У складу са својим потребама може формирати посебну стручну комисију која ће вршити прегледе и процене на терену и утврђивати постигнуте ефекте мера.

Такође, свака јединица локалне самоуправе дефинише сопствени систем извештавања усклађен са захтевима градоначелника/председника општине и/или градског/општинског већа. Припрема и подношење извештаја може бити реализовано месечно, двомесечно, тромесечно у унапред договореној форми.

Посебан систем извештавања треба да буде развијен за обезбеђивање транспарентности процеса. Јавност мора бити информисана о сваком кораку у реализацији модела и то путем сајта јединице локалне самоуправе и путем медија.

И Завршни извештај мора бити објављен на сајту јединице локалне самоуправе.